

ELRC Workshop, 5 oktober 2018

Kunnen taaldata gedeeld worden & hoe?

Nationale en Europese wetgeving

Annemarie Beunen, auteursrechtjurist KB

www.kb.nl

Wetgeving mbt hergebruik datasets v overheidsinformatie

- Auteurswet (Dutch Copyright Act)
- Databankenwet (Dutch Databases Act)
- Wet hergebruik overheidsinformatie (Act on re-use of Public Sector Information)
- Alledrie gebaseerd op EU-regelgeving die nu in Brussel wordt herzien.

Auteursrecht

- Rechthebbende is de auteur/maker. Is die in dienst, dan is de werkgever rechthebbende op diens werk.
- © rust op een werk, mits (cf Hoge Raad) het een eigen oorspronkelijk karakter en persoonlijk stempel van de maker heeft (EOK+PS).
- Dan in principe toestemming vd rechthebbende nodig om het werk te mogen hergebruiken (kopiëren, bewerken incl. vertalen en/of verder verspreiden).
- © eindigt 70 jaar na dood vd maker, tenzij maker in dienst ve werkgever; dan al 70 jaar na 1^e publicatie. (In geval van ©overdracht: 70 jr na † maker).
- Op *verzameling* van werken kan - naast © op individuele werken - extra © rusten mits originele selectie en/of rangschikking (is niet vaak het geval).

Werk gecreëerd door (werknemers van) de overheid: aparte status in de Auteurswet (Aw)

Artikel 11 Aw:

- Op wet- en regelgeving en rechterlijke uitspraken rust geen ©.

Artikel 15b Aw:

- Een werk dat is gecreëerd door de openbare macht, of waarop de overheid de rechten heeft verworven (bv door ©overdracht),
- en door of vanwege haar is openbaar gemaakt,
- mag iedereen openbaar maken en/of verveelvoudigen (incl. delen, vertalen),
- *tenzij* er een uitdrukkelijk auteursrechtvoorbehoud op staat.

Artikel 15b Aw (Dutch Copyright Act)

- Als inbreuk op het auteursrecht op een door of vanwege de openbare macht openbaar gemaakt werk van letterkunde, wetenschap of kunst, waarvan de openbare macht de maker of rechtverkrijgende is, wordt niet beschouwd verdere openbaarmaking of verveelvoudiging daarvan, tenzij het auteursrecht, hetzij in het algemeen bij wet, besluit of verordening, hetzij in een bepaald geval blijkens mededeling op het werk zelf of bij de openbaarmaking daarvan uitdrukkelijk is voorbehouden. (...)
- *The further making public or reproduction of a literary, scientific or artistic work made public by or on behalf of the public authorities is not regarded as an infringement of the copyright in such a work, unless the copyright has been explicitly reserved, either in a general manner by law, decree or ordinance, or in a specific case by a notice on the work itself or given when the work was made public. (...)*

Vertalingen van overheidswerken

- Op vertalingen kan eigen © voor de vertaler rusten, mits EOK+PS.
- Complicatie: © op vertaling kan aan externen toekomen indien gemaakt door extern vertaalbureau of freelancer.
- Relevant is dan:
wat is over © afgesproken tussen overheidsorgaan en bureau/freelancer?
- Indien geen ©overdracht, dan is voor hergebruik (kopiëren en verder verspreiden) toestemming vd vertaler nodig.
(Gebruiksrecht/licentie v vertaler aan overheidsorgaan staat alleen gebruik door overheidsorgaan toe, niet ook ELCR-hergebruik).
- Indien ©overdracht aan overheidsorgaan, dan geldt art. 15b: vrij hergebruik van openbaar gemaakte teksten mogelijk, tenzij auteursrechtvoorbehoud.

Info op Rijksoverheid.nl in principe vrij te hergebruiken en delen

Rijksoverheid

[Home](#) [Copyright](#)

Tenzij anders vermeld is op de inhoud van deze website de Creative Commons zero verklaring (CC0) van toepassing. Dit houdt in dat hergebruik van de inhoud van deze site is toegestaan, tenzij bij een bepaald onderdeel (bijvoorbeeld een document) staat aangegeven dat op dat onderdeel een auteursrechtelijke uitzondering van toepassing is.

Voor foto's is de CC0 niet van toepassing. Het is dus niet toegestaan om een foto te hergebruiken, tenzij bij een foto is aangegeven dat dit wel is toegestaan.

Hergebruik inhoud

Bij hergebruik van de inhoud van deze website is naamsvermelding niet verplicht. Maar bij het citeren van de inhoud mag niet de indruk worden gewekt dat de Rijksoverheid zonder meer de strekking van het afgeleide werk onderschrijft.

Rechten die ongewijzigd blijven

De volgende rechten worden door Creative Commons zero-verklaring niet gewijzigd en blijven dus van kracht:

Het publieke domein (CC0 en PDM)

Op deze pagina vind je uitleg over het publieke domein en de twee tools die Creative Commons biedt om hier aan bij te dragen:

- [het publieke domein](#)
- [de CC0 publieke domein verklaring](#)
- [de Public Domain Mark](#)

Het publieke domein

Het publieke domein is een term die gebruik wordt om aan te geven dat werken niet langer onder de bescherming van het auteursrecht en aanverwante rechten vallen. In die situatie is er geen rechthebbende en hoef je dus ook geen toestemming verkrijgen om de werken te gebruiken. De meeste werken in Europa ‘vallen’ in het publieke domein op 1 januari van het 71e jaar na de dood van de maker, aangezien het auteursrecht in de regel verloopt 70 jaar na de dood van de maker.

In Nederland is het strikt gezien niet mogelijk om werken rechtstreeks in het publieke domein te plaatsen voordat het auteursrecht verlopen is. Volgens de Nederlandse Auteurswet is het niet mogelijk om afstand te doen van *alle* auteursrechten, naburige rechten of databankenrechten. Een rechthebbende kan echter wel verklaren dat hij zijn rechten op geen enkele wijze zal uitoefenen. In de praktijk komt het er dan op neer dat de werken in het publieke domein terecht komen. Creative Commons is een groot voorstander van deze mogelijkheid en heeft daarom een “[CC0 publieke domein-verklaring](#)” opgesteld die deze manier van vrijgeven gemakkelijk maakt. Daarnaast heeft Creative Commons de [Public Domain Mark](#) ontwikkeld om werken te kunnen markeren die niet meer door het auteursrecht of aanverwante rechten beschermd wordt. Deze werken hebben geen licentie meer nodig, de markering is ontworpen zodat deze werken makkelijk te herkennen zijn.

De CC0 publieke domein verklaring

CC0 is geen licentie, maar een document waarmee een auteursrechthebbende aan kan geven dat hij of zij afstand van alle auteursrechten doet. Anders dan bij een licentie kan er dus geen inbreuk op een met een CC0 verklaring beschikbaar gesteld werk gemaakt worden. Door CC0 op een werk van toepassing te verklaren, plaats je dit werk als het ware in het Publieke Domein door afstand te doen van al je rechten voor zover dit wettelijk is toegestaan. CC0 is dus bedoeld voor werken die nog auteursrechtelijk beschermd zijn, maar waarvan de rechthebbende afstand wil doen van deze rechten.

Onder CC0 beschikbaar gestelde werken kunnen dus door iedereen voor alle doeleinden gebruikt worden en ook naamsvermelding is daarbij geen verplichting.

De [juridische tekst](#) van de CC0 Public Domain verklaring is linguïstisch naar het Nederlands vertaald, dit betekent dat de tekst niet aangepast is naar specifieke Nederlandse wetgeving.

Databankrecht in de Databankenwet (Dw)

- Kan rusten op databanken met elke inhoud: zowel ©werken als ©vrij materiaal.
- Mits substantiële investering in samenstelling vd databank.
- Beschermt de databankproducent tegen kopiëren en verdere verspreiding v substantiële delen vd databank zonder diens toestemming.
- Overheid als databankproducent heeft (artikel 8 Dw):
 - geen databankrecht op databanken met wetten e.d. (vgl. art. 11 Aw),
 - geen databankrecht op overige databanken, tenzij het databankrecht uitdrukkelijk is voorbehouden (vgl. 15b Aw).

Doorzoek alles

Zoeken in alle tekstcollecties

[Handleiding](#)

Ruim 90 miljoen pagina's uit
Nederlandse kranten, boeken en
tijdschriften

Twitter

Nieuwsbrief

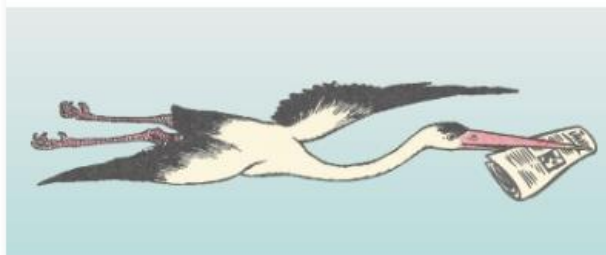
Vandaag 103 jaar geleden in de krant

plaatsen:

Mgr. Hofman zou van Nijmegen naar Wychen rijden. Aan den Graafschon weg stond een schildwacht, die de passen moest nazien, door begeleiders van paarden te vertoonen „op verzoek“.

Daar 't paard van Monseigneuts rijtuig niet oogenblikkelijk stil stond, werd den koetsier „verzocht“: „Sta stil, G... v... d...“

Vind de krant van uw geboortedag

Instructiefilmpjes

We hebben een aantal instructiefilmpjes gemaakt die u

Voorbeeld KB: Delpher.nl met zowel © als ©vrij materiaal

Deels rust er nog © op *individuele* werken:

- KB is daarop *niet* rechthebbende, dus art. 15b Aw *niet* van toepassing.
- Derden zijn rechthebbenden: auteurs, freelance-journalisten, -fotografen etc.
- Datasets v ©werken: KB heeft (tegen betaling) licentie onderhandeld met rechthebbenden om o.a.:
 - hun werken online te mogen zetten
 - ze door onderzoekers te mogen laten hergebruiken, mits contract wordt getekend waarin staat dat delen met onderzoeksgroep alleen mag in besloten netwerk, géén verdere verspreiding.

Deels rust er geen © meer op de Delpher-inhoud:

- KB heeft wel databankrecht op Delpher-databank, mr heeft datasets v ©vrije kranten vrij voor hergebruik online gezet.

[Wat is Delpher?](#)[Wat zit er in Delpher?](#)[Vraag en antwoord](#)[Gebruiksvoorwaarden](#)

Over Delpher

[Zoeken in de handleiding](#)

Delpher open krantenarchief

Wat zit er in het Delpher open krantenarchief?

Dit archief bevat in totaal 22 zip-bestanden:

- [1 zip-bestand](#) met 17e eeuwse kranten, 1618 t/m 1699.
- 10 zip-bestanden met 18e eeuwse kranten, 1700 t/m 1799, opgedeeld per 10 jaar.
- 11 zip-bestanden met 19e eeuwse kranten, 1800 t/m 1876, opgedeeld per 10 jaar (1800-1849) of per 5 jaar (1850-1876).

Onder [Inhoud en structuur zip-bestand](#) leest u hoe elk van deze 22 zip-bestanden opgebouwd.

Precies weten welke krantentitels, -edities, publicatiedatums en identifiers het Delpher open krantenarchief bevat? [Download dan de hele titellijst](#) (zip, 3MB. Uitgepakt 36MB, tsv = [tab seperated value](#))

Wat zit er niet in dit archief?

Proefbestand

Zip-bestanden openen en uitpakken

Inhoud en structuur zip-bestanden

Citeren & Gebruiksvoorwaarden

De dataset als geheel is vrijgegeven onder een CC-BY 4.0-licentie. Bij hergebruik van de gehele dataset, of substantiële delen daarvan, dient u dus aan licentie- en naamsvermelding te doen. Ook stellen we bronvermelding erg op prijs. Dat doet u bij voorkeur als volgt:

Delpher open krantenarchief (1.0). [Creative Commons Naamsvermelding 4.0](#), Den Haag, 2017.

Contact

Komt u er niet uit? Stel hier uw vraag

Naam

E-mail

Bevestig e-mail

Versturen

EU herzielt ©: richtlijn Copyright in the Digital Single Market (DSM-richtlijn)

- Nieuwe uitzondering t.b.v. Text & Data Mining (TDM).
- Onderzoeksinstellingen mogen t.b.v. TDM voor wetenschappelijk onderzoek reproducties maken van ©werken en databanken zonder toestemming vd rechthebbenden, mits ze er 'lawful access' toe hebben.
- Ook als rechtenvoorbehoud is gemaakt of uitgeverslicenties het verbieden.
- Maar verder verspreiden/delen mag niet.
- TDM = *any automated analytical technique aiming to analyse text and data in digital form in order to generate information such as patterns, trends and correlations.*
- Valt ELCR-hergebruik hieronder?
- TDM-uitzondering geldt na implementatie in NL, op z'n vroegst half 2020.

TEXTS ADOPTED

Provisional edition

P8_TA-PROV(2018)0337

Copyright in the Digital Single Market *I**

Amendments adopted by the European Parliament on 12 September 2018 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market (COM(2016)0593 – C8-0383/2016 – 2016/0280(COD))¹

European Parliament approves the DSM Copyright Directive Proposal

13 SEPTEMBER 2018

IPLENS

LEAVE A COMMENT

In yesterday's session, the European Parliament approved the proposed Directive on Copyright in the Digital Single Market [see our previous comments [here](#), [here](#), and a more detailed **position paper**, [here](#)]. MEPs voted 438-226 with 39 abstentions.

[Here](#) is the text passed – a compromise solution that slightly changes from the previous version rejected by the European Parliament back in July.

Among the most controversial provisions:

- the text and data mining (TDM) exception has been confirmed in its original structure (limited to research organizations). The new version adds an optional additional TDM exception (Article 3a) that applies in favor of lawful users except such TDM usage has been expressly reserved by the right holder.
- the ancillary right for press publishers (art. 11) has been slightly amended:

*1. Member States shall provide publishers of press publications with the rights provided for in Article 2 and Article 3(2) of Directive 2001/29/EC so **that they may obtain fair and proportionate remuneration** for the digital use of their press publications **by information society service providers.***

1a. The rights referred to in paragraph 1 shall not prevent legitimate private and

This blog aims at providing a heterodox review of selected significant decisions legislative Acts and Bills concerning Intellectual Property law and related matters, each of them reconstrued in its essential features, and critically commented.

Thus, we particularly address the happy many (?) who want to go beyond mere updating and descriptive overviews, and rather inquire into both the systemic coherence and the jurisprudential meaning ("who gains, who loses") of the various "novelties" which attract our attention.

We are of course aware of the higher risk 'subjectivity' that such approach implies: we do believe that a critical reader is immunized against such risk, and privilege a more controversial but "salty" dish vis-à-vis an insipid one. And in this very spirit, however, we will welcome the readers' comments: especially the critical ones.

Enter your email address to follow this blog and receive notifications of new posts by email.

Directive on the re-use of Public Sector Information (PSI Directive)

- In 2003 aangenomen t.b.v. stimuleren v hergebruik v overheidsinformatie door andere partijen.
Doel (cf overweging 9):
Openbare lichamen moeten hergebruik van documenten bevorderen en aanmoedigen, ook van officiële teksten van wetgevende en administratieve aard, in die gevallen waarin het openbaar lichaam bevoegd is om toestemming te verlenen voor het hergebruik ervan.
- In 2013 aangescherpt:
documenten waarop de Dir van toepassing is, mogen worden hergebruikt voor (niet-)commerciële doelen conform in de Dir vastgestelde voorwaarden.
- In 2018 herzieningsvoorstel met verdere aanscherping.

I

(Wetgevingshandelingen)

RICHTLIJNEN

RICHTLIJN 2013/37/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**van 26 juni 2013****tot wijziging van Richtlijn 2003/98/EG inzake het hergebruik van overheidsinformatie****(Voor de EER relevante tekst)**

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

te zetten, kan de economische groei stimuleren en maatschappelijk engagement bevorderen. Dit vereist echter

Wet hergebruik overheidsinformatie (Who)

- Overheidsinformatie: Who-definitie van ‘document’:
een bij een met een publieke taak belaste instelling berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat.
- Who geldt niet voor documenten/datasets:
 - waarop derden rechten hebben
 - die niet openbaar zijn
 - die betrekking hebben op openbare persoonsgegevens waarvan hergebruik onverenigbaar is met de doelen waarvoor ze zijn verkregen.
- Who-definitie van ‘hergebruik’:
het gebruik van informatie, neergelegd in documenten berustend bij een met een publieke taak belaste instelling, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd (...).

Wet hergebruik overheidsinformatie (Who)

- Geldt voor documenten/datasets waarop overheidsorgaan zelf de rechten heeft of waarop geen rechten (meer) rusten, en die openbaar zijn.
Handleiding Who door BZK:
N.B. Voor zowel bestuursorganen als andere instellingen geldt dat als bepaalde (of soortgelijke) informatie bestendig openbaar is gemaakt (door bijvoorbeeld verspreiding of terbeschikkingstelling op verzoek), de instelling bij een verzoek om hergebruik niet kan volhouden dat deze informatie niet openbaar is.
- Moeten op verzoek t.b.v. elk soort hergebruik worden verstrekt,
- zonder voorwaarden die de hergebruiksmogelijkheden nodeloos beperken; bij voorkeur (*cf Guidelines Europese Commissie*) open licenties die elk hergebruik toestaan en op z'n hoogst bronvermelding eisen.
- Tegen marginale kosten (tenzij bij wet anders bepaald).

Stel een overheidsorgaan krijgt een Who-verzoek

- Moet in principe binnen 4 weken beslissen.
Verzoeker hoeft niet aan te geven waarom hij de datasets wil hebben.
- Check: vallen de betreffende datasets onder de werking vd Who of niet?
- Zoja, dan is verstrekking t.b.v. elk soort hergebruik verplicht en:
 - evt voorwaarden moeten non-discriminatoir en transparant zijn
 - gebruiksvoorwaarden stellen anders dan bronvermeldingseis, kan te beperkend izv de Who zijn
 - tarief mag ten hoogste de marginale verstrekingskosten bedragen.
- Verzoeker kan in bezwaar en beroep tegen (niet-)verstrekkingbesluit.
- PSI Directive en Who beogen elk hergebruik mogelijk te maken (ook voor commerciële doelen), incl. delen en (grensoverschrijdend) verspreiden.

Herzieningsvoorstel PSI Directive ligt nu in Brussel voor:

Nieuw in het [herzieningsvoorstel](#) vd Europese Commissie:

1. verbod op uitoefenen vh databankrecht om hergebruik te voorkomen of beperken.
2. uitbreiding tot datasets van overheidsbedrijven (mogen wel zelf beslissen óf ze hun data al dan niet verstrekken).
3. uitbreiding tot onderzoeksgegevens opgenomen in online Open Access-databanken.
4. aanwijzing v high value datasets: kosteloos beschikbaar tegen uniforme voorwaarden.

Uit evaluatierapport nav consultatie midden 2017 mbt herziening PSI Directive

Relationship with the Database Directive

A third of the 190 online replies reported instances of public sector bodies invoking rights under the Database Directive to prevent the re-use of PSI from databases, including transport data, legislation and case law, company registers, and public undertakings' data in areas such as healthcare, translation memories and cultural heritage.

In general, the concern was that public bodies circumvent the PSI Directive by invoking database rights, even though the data are not subject to public sector or third-party rights. The interplay between the two Directives was also raised at the public hearing.

Of the 196 online respondents to the question, 68 % were in favour of clarifying the relationship between the Directives, so as to ensure that public bodies cannot invoke database rights in order to prevent the re-use of PSI. (...)

Recommended approaches ranged from guidelines and clearer formulations to making the sui generis database right inapplicable to databases that are maintained by public bodies or with public funding. On the other hand, 17 % found the relationship sufficiently clear, thanks *inter alia* to recitals 22 and 23 of the PSI Directive, which stress that public bodies should exercise their IPRs in a way that facilitates re-use. Public transport undertakings and utilities insisted that they needed to keep their database rights over publicly funded data, in order to protect their legitimate interests in the competitive market.

Nu in herzieningsvoorstel:

- Artikel 1 lid 5 (nieuw) over het databankrecht:
Openbare lichamen oefenen het bij art. 7, lid 1, van Richtlijn 96/9/EG verleende recht van fabrikant van databank niet uit om het hergebruik van documenten op grond van deze richtlijn tegen te gaan of te beperken.
The right for the maker of a database provided for in Article 7(1) of Directive 96/9/EC shall not be exercised by public sector bodies in order to prevent or restrict the re-use of documents pursuant to this Directive.
- Ov. 53, nieuw slot: (...) In deze richtlijn worden de voorwaarden bepaald waaronder openbare lichamen hun intellectuele-eigendomsrechten op de interne informatiemarkt kunnen uitoefenen wanneer zij het hergebruik van documenten toestaan. Met name wanneer openbare lichamen over het recht beschikken als bedoeld in artikel 7, lid 1, van Richtlijn 96/9/EG, mogen zij dat recht niet uitoefenen om het hergebruik van gegevens in databanken te voorkomen of te beperken.
- Ov. 48 (niet nieuw): (...) Deze richtlijn heeft geen gevolgen voor het bestaan of bezit van intellectuele-eigendomsrechten van openbare lichamen en houdt geen enkele beperking in voor de uitoefening van deze rechten buiten de door deze richtlijn gestelde grenzen. (...) Openbare lichamen dienen evenwel hun auteursrechten op dusdanige wijze uit te oefenen dat hergebruik wordt vergemakkelijkt.

- Voer voor IE-juristen: frictie tussen eigenaar zijn v rechten en ingrijpende inperking vd mogelijkheden tot uitoefening daarvan door PSI Directive. Strijd met Europese Auteursrecht- en Databankrechtlijn en internationale ©verdragen?
- Maar NL heeft zelf ook al voor inperking gekozen mbt werken gecreëerd door de overheid, in art. 8 Dw en 15b Aw (elk hergebruik is toegestaan, tenzij rechtenvoorbehoud is gemaakt). (Of zouden overheidsorganen uit principe geen beroep op IE-rechten moeten kunnen doen gelden?)
- Vgl. Open Access-standpunt NLse regering 2013: wetenschappelijke info die met publiek geld is gecreëerd, moet vrij toegankelijk en herbruikbaar zijn.
- Overheid zelf goed op weg door datasets actief openbaar te maken met open licenties in de vorm van Open Data.

Dataportaal van de Nederlandse overheid

[Home](#) [Data](#) [Monitor](#) [Dataverzoeken](#) [Ondersteuning](#) [Over ons](#) [Contact](#)

Gebruikersbijeenkomst

[data.overheid.nl](#)

**23 november
2018**

Gebruikersbijeenkomst
[data.overheid.nl](#)

Referentiedatasets:

**Referentie-
datasets**

Tref hier meer informatie aan over referentiedatasets.

Heeft u ideeën over referentiedatasets? Neem contact op met: data@koop.overheid.nl.

Actueel:

Verslag gebruikersbijeenkomst 22 juni 2018 (26-06-2018)

Verslag gebruikersbijeenkomst 16 maart

Zoek datasets

Totaal aantal datasets beschikbaar op data.overheid.nl: 13233
Laatst bijgewerkt op: 04-10-2018

Status:	Kenmerken:	
• Beschikbaar: 13037	• Publiek beschikbaar: 12298	• Percentage links OK: 99.4%
• Gepland: 25	• High Value datasets: 80	• Aantal databronnen: 38350
• In onderzoek: 118	• Aantal data-eigenaren: 152	• Dubbele verwijzingen: 95

[Ga naar de datakalender](#) [Meer aantallen en statistieken](#)

Blader in datasets op thema (thema's nog niet compleet)

Meer lezen?

- M. van Eechoud, 'Bekeert Brussel zich tot artikel 8 Databankenwet? Opendatabeleid en de IE-positie van de publieke sector na herziening Richtlijn hergebruik overheidsinformatie', [AMI](#) 2018 (4), pp. 127-133.
- [Handleiding Wet hergebruik van overheidsinformatie](#), Ministerie van Binnenlandse Zaken, mei 2016.

schiedenis der
in 1616 do
in 1618 d
werd uit
Met Cl
Deze gel
Gent en
geweste
te Wit
ging. T
van R
de jo
plant
op de
hij te
wege
bloed
de l
ver
na
vr
tr
k
t
g

*Purgantium historiae libri IV,
riae pemptades sive libri XXX.*
et groot *Cruydtboeck*, hetwelk
zouden uitgeven en in gansch
. Plantin had zich langzamer-
an al de houtblokken, die bij
kers voor andere herbariums
gd bij die van zijn eigen uit-
lustratiemateriaal uit zonder
het Museum Plantin Moretus
van Pieter van der Borcht, in
overwegend en niemand min-
roote kunst, die de Mechelsche
ag legde. „Het is mij”, schrijft
en tijd in het bekijken van de
uydtboeck van Dodoens ver-
dik, daarna in den tuin rond-
en bloem en heester geschaard
eidscher dos meende te zien
der takken, de levendigheid
ormatie der wuivende kronen,
voor mij geopenbaard, en ik
ren in den eeuwig afwisselen-
as. De prenten van Dodoens
nepping duidelijker en dieper
as de trouwe illustratie van
nter der levende natuur ge-

tgever door de banden eener
den. Toen Dodoens in 1584
gedurende een paar jaren
was, liet Plantin dit met
emeenschappelijken vriend

, als blijk van vriendschap,
verbeterden en vermeerder-
dschen tekst van zijn ge-

maakt. Het is deze tekst, die

Vragen?

145

34 plaats, in uitvoerige ac-
d (nots. Knoll 1734 6 April.
De nu volgende jaren staan in
aise in het land en op de Haag-
ise in het jaar 1737 tot 1747 staakte
st „door ongelukkige tijden en
ppers”. Ten einde aan het onheil
den uitweg om — gebruik ma-
t gecontroleerde „aucties onder de
erkochte fondsen onderling in vervol-
e obligaties te betalen, en die bankiers.
e stroomen van geld. Hierbij schijnt
hebben gespeeld. Hij en zijn zoon Pieter,
ing, die tegen 1740 uitliepen op de „Compag-
ies, die tegen 1740 uitliepen op de „Compag-
e majeuure, hun speculatiën faalden. In 1744
ce de vier anderen benoemden om toezicht te hou-
oeedel en bewerken der fondsen.” Gosse had reeds in
gegeven zijn zaken in Duitschland te liquideeren en
cht hij het tot stand dat heel zijn bezit, huis en
ligaties natuurlijk, werd overgebracht op zijn
Compagnie. — De firma was intusschen uitgebreid
ingende generatie. — De oudste zoon, Henri Albert was
vestigd als chef d'atelier, à Genève, tous Libraires
per, Maria Catharina, à Genève, ses fils, nu de in-
opper Is. Beaufregard, ses fils, nu de in-
kooper Antoine „la boutique”, à Genève, nu de in-
adres voegen „la boutique”, à Genève, nu de in-
Foire prochaine, à Genève, nu de in-
chez A. Coustelier, ses fils, nu de in-
Paris chez A. Coustelier, ses fils, nu de in-
Van hen allen maakte hij, nu de in-
en nog bijkomen Jean te Genève, nu de in-
Haag). Van hen allen maakte hij, nu de in-
natuurlijk ook gebruik. Genève, den eenigen niet-
schoonzoon, die hield hij het blijkbaar voor be-
zijn fonds dook J. C. Rieger, den eenigen niet-
de familie, die langzamerhand tot / 51.000 zijn
Maar niettemin in Den Haag, den eenigen niet-
zoon Pieter zijn eigen huishouding had o-
verliet hij de stad. Terwijl zijn vrou-
in de oude omgeving bleven, brach
zijn zonen in Genève door, en is at-
khand